

### *De beroepsgeschiedenis.*

De reeds eerder genoemde *bijlage 1* geeft de beroepsgeschiedenis van de bouwersgroep weer. Zoals na het voorgaande omtrent de belasting en het al of niet kiesgerechtigd zijn was te verwachten, zien we ook hier weer het beeld van vooruitgang. Men is op den duur geen timmerman of metselaar meer, maar bouwkundige (soms architect genoemd) of aannemer. Er zijn er inderdaad ook bij die hetzelfde beroep blijven aangeven, maar het algemeen beeld doet toch wel veronderstellen dat deze bouwersgroep een sociale stijging op de maatschappelijke ladder heeft ondergaan. Men is van ambachtsman ondernemer geworden, en, zoals bleek uit de belastingkohieren en kiezerslijsten, niet zonder succes.

### *Het verenigingsleven.*

Ook het deelnemen aan het verenigingsleven wijst erop dat deze mensen niet meer de ambachtslieden achter de schaaftank of de kalkkuip waren. De zich tot architect of aannemer opgewerkte timmerman of metselaar nam voortaan deel aan vergaderingen en deed mee aan de jaarlijkse prijsvraag van zijn vereniging. Op deze vergaderingen kwamen sprekers en werden allerlei problemen omtrent de woningbouw, zoals bijv. 'deuren', 'zinken dakbedekking', 'arbeiderswoningen', 'de vraag over de verplichtingen van de aannemer', 'ventilatie zonder tocht', 'ijzeren dakgoten en gootstenen' <sup>47)</sup>, besproken.

De gang van zaken in het verenigingsleven van de bouwers in die tijd geeft ons nog een aanwijzing dat er inderdaad sprake was van een groep kleine ambachtslieden die zich opgewerkt hadden tot aannemer of architect.

Het hoofdbestuur van de in 1842 opgerichte landelijke bouwvereniging 'Maatschappij tot Bevordering der Bouwkunst', dat in Amsterdam gehuisvest was, maakt tijdens een vergadering in 1884 bekend dat het niet langer meer loodgieters, kooplieden in bouwmaterialen, schilders e.d. als lid wilde erkennen. Bovendien maakte het bezwaren tegen combinaties als bijv. architect-timmerman, omdat hier het eigen belang c.q. het timmerwerk de belangrijkste rol zou spelen en de architectuur daaraan onderhevig zou zijn. Men wilde alleen geschoolde architecten in de vereniging hebben <sup>48)</sup>. De Afdeling Rotterdam verzette zich hiertegen. In de vergadering van 16 januari 1885 deden de heren C. M. Drooglever